

Godišnji društveni pregled: 2020

Godina koja je prošla u znaku pandemije virusa Covid-19 još jednom je pokazala kako oni koji imaju moć i novac koriste svaku krizu, pa i ovu, da se dodatno obogate na račun svih ostalih.

Pored korone i korona-krize, u [godišnjem pregledu vesti](#) o klasnim odnosima i društvenoj dinamici izdvajamo dve teme koje su obeležile 2020: pitanje ogromnog zagađenja životne sredine i rastuću moć izvršiteljske mafije.

Korona: kriza za narod, prilika za moćnike

U svetu se cele ove godine dešava [ogromna globalna preraspodela bogatstva](#) čije će najveće žrtve biti siromašne države, kao i najsiromašnije stanovništvo u razvijenim državama. Zahvaljujući „[koronakrizi](#)“, u Americi 50 najbogatijih ljudi sada imaju koliko i siromašnija polovina Amerikanaca. Ovo je realna slika logike ekonomskih kriza u kapitalizmu: bez obira na uzrok krize, sirotinja je ta koja plaća cenu, dok milijarderu uvek nađu načina da zgrnu pare i postanu još bogatiji.

Ovo naravno podrazumeva i maksimalno iskorišćenje činjenice da većina nas živi od plate do plate i da nas situacija korone čini posebno ranjivima. U Srbiji je došlo do [sloma radnih prava](#), kolapsa [porodične dinamike](#) zbog [rada od kuće](#) i nametanja „[stalne dostupnosti](#)“, normalizacije [špijuniranja zaposlenih](#), [zastašivanja i ucenjivanja](#) sa kojim su hiljade [radnika i radnica](#) suočene na dnevnom nivou. Pored stotina hiljada ljudi koje su već [ostali bez posla](#), u narednoj godini se očekuje [veliki talas otpuštanja](#) i eksplozija [rada na crno](#).

Da ovo nije specifičnost Srbije, već globalno stanje „nove korona realnosti” pokazuje slučaj iz Amerike gde su menadžeri u najvećem pogonu za preradu svinjskog mesa američke kompanije “Tyson Foods” [organizovali klađenje](#) oko toga koliko će zaposlenih zakačiti koronavirus u jeku pandemije, dok su istovremeno nagonili zaposlene da rade blizu jedni drugima u nehigijenskim uslovima. Za to vreme u Belgiji je izbio skandal koji pokazuje da su [vlasti namerno pustile](#) hiljade nemoćnih ljudi u staračkim domovima da se zaraze i umru jer im „nije isplativo” da se bore za njihove živote.

U Srbiji smo imali predizbornu kampanju maskiranu u vanredno stanje zbog navodne brige o zdravlju ljudi, nakon koje je usledilo [organizovano lažiranje podataka](#) o broju obolelih i umrlih [da bi izbori](#) mogli da se održe. Kada je posle [ovako održanih izbora](#) najavljeno pooštavanje mera, došlo je do spontanih narodnih protesta koji su [brutalno ugušeni](#) veoma intenzivnim policijskim nasiljem. Ljudi imaju sve više svesti o tome i već sada preko [50 odsto građana](#) smatra da policija isključivo štiti interese kriminalaca i političara.

U drugoj polovini godine epidemija u Srbiji se otrgla kontroli uz hiljade zaraženih i stotine umrlih, [raspad zdravstvenog sistema](#) i [kolaps obrazovnog sistema](#). I naravno da niko više ne veruje u zvanične podatke, pogotovo u situaciji kada svako malo čujemo da je umro neko koga poznajemo.

Zdravstveni sistemi širom sveta se nalaze [u stanju kolapsa](#) ili pred kolapsom, a procenat smrtnosti je u porastu zbog načina na koji je kapitalistički sistem tokom prethodnih decenija devastirao zdravstvene sisteme u gotovo svim zemljama sveta. Nasuprot restriktivnim merama sa početka epidemije, ubrzo je dominantno rešenje, pored geopolitičke trke za vakcinom, postao “imunitet krda” odnosno [kolektivni imunitet](#) kao način borbe protiv pandemije. Jednostavno pustiti ljude da se zaraze, pa ko preživi. Imajući u vidu da je pristup zdravstvenoj nezi suštinski organičen samo na one koji imaju novac da plate negu, te da je [stopa smrtnosti siromašnih](#) od

koronavirusa duplo veća od stope smrtnosti bogatijih, jasno je da će, kao i u slučaju finansijske krize, radnička klasa biti ta koja će podneti najveći teret epidemije.

Kapital radikalno negira ideju društva i zahteva da zdravi žrtvuju stare i bolesne zarad održanja poretka političke opresije i ekonomske eksploatacije.

Beograd najzagađeniji na svetu

U Srbiji je od početka epidemije, prema zvaničnim podacima, od korona virusa preminulo preko 3000 ljudi.

U Srbiji zbog zagađenja vazduha [prerano umre 7000 ljudi](#) – svake godine.

Već duže vreme Beograd važi za jedan od najzagađenijih gradova na planeti, a početkom novembra našao se [na prvom mestu](#) po zagađenju vazduha. Ta informacija definitivno zaslužuje da bude jedna od „vesti godine“. Termoelektrane „Nikola Tesla“ su deveti najveći zagašivač [na planeti](#), na to treba dodati nekvalitetni ugalj lignit koji plasira [„ugljarska mafija“](#) koja kontroliše tržište energenata. Da saobraćaj nije glavni zagađivač, kao što su tvrdili, pokazalo se tokom vanrednog stanja, a država je „rešila problem zagađenja“ tako što je [snizila kriterijume](#) zagađenosti pa je vazduh prethodno označen kao „zagađen“ naprosto označen kao „prihvatljiv“.

Meštani Krivelja kod Bora traže preseljenje celokupnog sela zbog neizdrživog [zagađenja](#) i rudnika Zidin. U Stajićevu kod Zrenjanina [voda za piće gori](#) u česmama. Građevinski projekti se sprovode uz masovno [uništavanje šuma](#) i ugrožavanje [prirodnih staništa](#) domaćih vrsta [širog Balkana](#). Tokom cele godine nadležni se nisu javljali drugim povodom, osim da zaštite interes privatnih firmi i uguše svako [organizovanje meštana](#) zbog ugrožanja zdravlja i [okoline](#).

Pandemija je ogolila i ubrzala sve oblike pustošenja prirode.

Olakšala je [blokiranje vodotokova](#), uzurpaciju javnog zemljišta i [uznemiravanje meštana](#), a sve to u korist privatnog kapitala. Tokom pandemije zemlje centra EU brže i lakše transportuju svoj [otpad na periferiju Evrope](#), gde mogu da ga se reše preko lokalne političke mafije. Pandemija je dobra prilika i za lobiranje u Briselu da bi se [suspendovali ključni ekološki propisi](#) radi bolje „poslovne klime“.

Više se niko ne pretvara da brine o javnom zdravlju i štiti prirodna dobra. Nazadno je uslovljavati kapital zbog zdravlja ljudi, već se daje vetar u leđa beskrupuloznom kapitalističkom „razvoju“. Tako kineska fabrika guma Linglong bez ikakvih posledica [ugrožava prirodni rezervat](#) Carska bara. Zauzvrat joj je država dala [subvencije](#), a opština Zrenjanin čak i ulicu – [Aveniju Linglong](#). Koliko nas košta strateško partnerstvo u Smederevu kada zbog železare raste koncentracija kancerogene prašine, a u vazduhu leti „[nešto nalik na čelične opiljke](#)“? Poznato je da mnoge strane fabrike ne obezbeđuju radnicima opremu i zaštitu od korone. Ali, nije samo strani kapital u trci do ekološkog dna. Među uzurpatorima je i Srpska pravoslavna crkva, koja uz božju pomoć a uprkos [protestima ekoloških pokreta](#), krči i ograđuje silne hektare na Fruškoj gori.

Očekuje se da će do 2050. godine globalna ekološka kriza izazvati masovna raseljavanja i preko [milijardu migranata](#). Jedan posto najbogatijih je odgovorno za [duplo više zagađenja](#) vazduha nego 50% najsiromašnijih stanovnika planete. Zato je potpuno jasno da [nema „zelenog kapitalizma“](#) niti održivog kapitalističkog [razvoja](#).

Izvršiteljska mafija postaje sve moćnija

Izvršitelji su [privatni preduzetnici](#), sprovode izvršenja i u slučajevima koji su očigledno neosnovani, a o prigovorima na rad izvršitelja odlučuje sam izvršitelj.

Ni pandemija nije sprečila izvršiteljsku mafiju da sprovodi prisilna iseljenja ljudi iz njihovih jedinih domova, da bi zatim prodavali te domove u bescenje na nameštenim aukcijama. Tako je četvoročlana porodica [Adamović](#) iz Novog Sada samo dobila obaveštenje da je njihov stan stavljen „na doboš”, bez da su prethodno obavešteni da je banka prodala njihov dug čoveku koji se predstavio kao kupac njihovog stana.

Istina o navodno javnim aukcijama postala je očigledna kada je jedna izvršiteljka odlučila da podnese krivične prijave protiv ljudi koji su se pojavili na aukciji, zato što su u realnosti ometali [nameštanje prodaje stana](#) unapred dogovorenom kupcu. Eto kako funkcioniše izvršiteljska mafija.

Međutim, pravi izvor bogaćenja pripadnika izvršiteljske mafije su blokade računa dužnika, a to ide čak i do [ukidanja socijalne pomoći](#) najugroženijima. Tako su posle vanrednog stanja sa računa dužnika automatski skidali i onih mizernih 100 evra državne pomoći.

U novembru je pravosuđe prebacilo privatnim izvršiteljima dugove za komunalije [milion dužnika](#). Reč je o dugovima starijim od 15 ili 20 godina, a mnogi od njih se odnose na „zaboravljene” dugove od malih suma. U rukama izvršitelja dug od 1.000 RSD star 20 godina će lako porasti na 20.000 ili 30.000 RSD. Ovde ulazi i preko [50 milijardi dinara](#) fantomskih dugova za TV pretplatu.

Milion dužnika u zemlji od sedam miliona ljudi? To smo svi mi. Tako možemo smatrati da je 2020. godina u kojoj su izvršitelji u Srbiji postali pravi narodni neprijatelji. Posledice svega ovoga će se tek videti u godinama koje dolaze.

Srbija kolonija na periferiji

Epidemija korona virusa ogolila je poziciju Srbije kao periferne zemlje kapitalizma i ekonomske kolonije Evrope i Amerike.

Desetine stranih kompanija koje su [subvencionisane](#) milionima evra našeg novca su preko noći [obustavile proizvodnju](#), ne zato što se brinu za zdravlje radnika, nego zato što im se tako više isplati. Tokom godine na dnevnom nivou smo imali prilike da čujemo [vesti o otpuštanju stotina](#) radnika u istim tim firmama. Brojne strane kompanije su čak [preko noći](#), bez ikakve najave otpustale celokupnu radnu snagu, smatrajući radničke porodice nedostojnim da im se uopšte i najavi mogućnost otkaza. Za to vreme država nastavlja da [subvencioniše nove strane](#) investitore kako bi održala imidž zemlje kao „investitorskog raja“, od čega najveću korist ima politička mafija na vlasti koja uzima masne provizije za sklopljene ugovore, a zatim ih prebacuje u razne Emirate i ulaže u dalje bogaćenje preko narodne grbače.

Paralelno sa subvencijama korporacijama i tvrdnjama o tome kako nam je ekonomski nikad bolje, država se [dodatno zadužuje](#) kod svojih kolonijalnih gospodara, čime je javni dug Srbije premašio 27 milijardi evra, od čega je samo trenutna vlast napravila [dug od 12 milijardi](#).

Videli smo tokom godine da uprkos masovnom zaražavanju koronom radnika u pojedinim fabrikama koje su nastavile sa radom poput [zloglasne Jure](#), država pokazuje potpuni nemar za njihove živote, kao i slučaju kada nacionalna avio kompanija [otpušta stotine](#) ljudi, ali zato je država prva da pritrči i da istoj toj kompaniji [pokrije dugove](#).

Kako se epidemija korona virusa u Srbiji ne smiruje, a hiljade ljudi ostaje bez posla, uloga Aleksandra Vučića kao kolonijalnog upravnika Srbije postaje više nego očigledna. Ova kriza je, kao i svaka druga, pokazala da je država pre svega servis za opsluživanje ekonomskih interesa vladajuće klase, u našem slučaju reč o kompradorskoj domaćoj buržoaziji koja radi za interese zapadne ekonomske elite, koja već godinama neumorno cedi prirodna bogatstva i radničku klasu Srbije.

Kriza u centru svetskog sistema

Već na proleće 2020. pokazala se sva nebriga za ljudske živote i nedostatak volje da se vladajuća klasa izbori sa pandemijom korona virusa, i to u samom centru svetskog kapitalističkog sistema, u Americi. Krajem aprila je [22 miliona stanovnika Amerike](#) tražilo naknadu za nezaposlene, u poređenju sa 5 miliona Amerikanaca sa početka meseca. Ukupan broj ljudi koji je u Americi ostao bez posla je [barem 45 miliona](#) ljudi, zahvaljujući krizi izazvanoj korona virusom, za koji se vlast Donalada Trampa prvih mesec dana pravila da uopšte ni ne postoji.

Nemar vlasti i kapitalistička surovost su doveli do [najveće istorijske nezaposlenosti](#) u SAD od perioda Velike depresije. Da stvari budu još gore, Trampova administracija je povukla SAD iz članstva u [Svetskoj Zdravstvenoj organizaciji](#), kao deo svoje politike konflikta sa Kinom, zemljom u koju se već godinama seli međunarodni finansijski kapital i koja je viđena kao sledeći centar kapitalističkog svetskog sistema.

U jeku pandemije godinu je obeležilo i policijsko [ubistvo crnca Džordža Flojda](#), jedno od preko [hiljadu sličnih ubistava](#) godišnje, koje je dovelo do masovnih nemira širom zemlje, prilikom kojih je pala u vodu priča o [američkoj slobodi medija](#) kroz stalne fizičke napade i pritiske na medije. Kao šlag na torti, pandemija korona virusa je u Americi dovela i do [najvećeg budžetskog deficita u istoriji](#), od čak 864 milijarde dolara.